

testas ordinaria quam officium confert protenditur ubivis locorum in subditos, saltem in foro voluntario; hæc autem jura solus S. Pontifex statuere valet.

Officium communiter confertur in perpetuum, et annexum habet bonum temporale, ut provideatur sustentationi clerici qui illud obtinuit. Hæc tamen perpetuitas, et annexio boni temporalis, non sunt de essentia officii ecclesiastici. Sunt officia quædam derivata et vicaria quæ non conferuntur in perpetuum; sunt plura officia apud regulares quæ ad nutum prælati superioris possunt revocari; dari etiam possunt officia sacerdotalia, ad nutum Episcopi annovibilia. Quoad vero beneficium temporale, licet sit in votis Ecclesiae ut qui obeunt munus publicum habeant certos proventus, sua honestæ sustentationi accommodatos, possunt tamen constitui officia independenter ab illa dotatione.

II. Officium sive jure divino fuerit constitutum, sive jure humano erectum, conferri necesse est clero per institutionem canonicam, ut vere adipiscatur jurisdictionem huic officio annexam, siquidem, *juxta principium consignatum in capite primo Regularum juris, beneficium ecclesiasticum non potest sine institutione canonica possideri*; in vi^o. Sola erectio officii non sufficit, ut qui illud actu possidet, sit reapse delegatus ab Ecclesia, nisi insuper fuerit ad illud promotus *juxta regulas quas eadem auctoritas sancivit*.

Diversimode fieri potest institutio, nimirum ab *homine* vel a *jure*. Fit ab homine quando superior actu speciali clericum promovet ad officium. Hæc collatio dicitur *libera*, si superior pro suo arbitrio eligere valeat quem ipse idoneum repererit. Dicitur *necessaria*, quando superior tenetur, vi concordatorum seu dispositionum juris, dare institutionem canonicam iis qui fuerint a *capitulo* vel a *patronis presentati*, modo tamen reperiantur idonei.

Institutio fit a *jure*, quando, peracta electione, electus potest immediate exercere officium ad quod vocatur votis suffra-

gantium, quin necesse sit ut ad superiorem recurrat. Hoc modo eliguntur Prælati quorundam ordinum religiosorum, vicarii capitolorum cathedralium, sede vacante. Cum jus commune approbaverit hanc rationem agendi, confert electis jura necessaria ad officium, eo ipso quod electio debite celebrata fuit.

Ad hunc modum aliquatenus pertinere videtur collatio quæ vocatur *laicalis*, quæ locum habet ubi, id jure permittente, laicus confert quædam officia cum beneficio, nulla habita electione canonica. Hoc fuit satis frequentatum in multis regionibus quarum domini temporales potiebantur privilegio conferendi directe quædam beneficia. Sola quidem ecclesiastica potestas valet dare jurisdictionem et officium quodvis in ordine spirituali; sed nihil obstat quominus laicus committat prærogativam conferendi officium simplex per collationem beneficii; tunc enim laici non suo, sed Ecclesiæ nomine agunt, jure sibi ab ea concessò¹.

Ecclesia summa cura invigilavit ut collatio laicalis non vergeret in detrimentum disciplinæ, libertatis canonice, imo etiam fidei, quod pertimescendum erat, si principes usurparent jus conferendi beneficia præter casum concessionis legitimæ, et si hoc modo conferrent quo videretur jurisdictionem spiritualem ab eis procedere, sicuti jura temporalia. Hinc olim orta sunt gravia dissidia inter Sanctam Sedem et regiam Potestatem in Gallia et Germania, occasione juris *Regaliz* et *Investiturarum*, de quibus abs re non erit nonnulla notare.

294. — *Jus Regaliz* quod olim reges Franciæ sibi vindicabant, complectebatur: 1º administrationem temporalem bonorum beneficiorum vacantis; 2º sede episcopali vacante, collationem omnium beneficiorum quæ Episcopi conferre ipsi consueverant, exceptis parochiis. Jus illud extendebat ad episcopatus,

¹ Mémoires du Clergé, tom. XII, pag. 11 et suiv. — Gohard, Traité des Bénéfices, tom. II, pag. 664-675.

abbatias, prioratus conventuales, et ad alia generatim beneficia quæ erant nominationis regiæ.

Per antiqua est quidem in Galliis praxis Regaliæ; hanc sanctus Ludovicus exercebat more suorum prædecessorum, sine ulla reclamatione; imo non semel SS. Pontifices declaraverunt suæ intentionis non esse præjudicium afferre juribus Regaliæ quibus, firmata sæculorum consuetudine, Principes utebantur. Verum, Sancta Sedes solebat hæc jura usurpari ab auctoritate regia; unde Bonifacius VIII scribebat ad regem Philippum:

« Ad te hujusmodi Ecclesiæ dignitatum, personatum, canonicae catuum, beneficiorum et præbendarum collatio non potest pertinere, nec perpetuam collationem alicui acquiri, sine auctoritate vel consensu Sedis Apostolicæ, tacitis aut expressis¹. »

Porro,abusus eo devenerat ut beneficia, etiam quibus annectebatur jurisdictio, conferebantur a Principe, absque ullo examine prævio de idoneitate promovendorum. Insuper, sub Ludovico XIV, Regalia extensa fuit per edictum regium ad plures Ecclesiæ regni, que hactenus non fuerant huic juri obnoxiae. Quidam Episcopi reclamaverunt et obstiterunt; unde conflictus exarsit inter pastores et magistratus sæculares. Rex cuncta componere tentavit novo edicto quo statuebat ut clerici omnes quibus contulisset beneficium curam animarum annexam habens, tenerentur se sistere coram superioribus ecclesiasticis ad subeundum examen de sua idoneitate, antequam se in beneficium ingererent. Hoc edictum auferebat quidem gravem abusum, sed remanebat jus prætensum majestaticum cui Eccle-

¹ Gohard, tom. II, pag. 614; tom. VI, pag. 212-215. — *Mémoires du Clergé*, tom. XI, pag. 179-241. — Concilium Lugdunense II (canone 12) non abstulit Regalia iis « qui ab ipsarum Ecclesiæ fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura hujusmodi sibi vindicant, » modo ab illorum abusu se abstinerent, sed universis interdixit, quantacumque dignitate præfulgerent, ne de novo regalia usurpare conentur (anno 1274). Labbe, tom. XI, col. 982.

sia suffragari non poterat; et idecirco Innocentius XI condemnabit edicta regia circa extensionem Regaliæ.

295. — *Investituræ* iisdem, et etiam majoribus, querelis locum dederunt, quia gravius periclitabatur disciplina; Principes enim Germani sub obtentu investitura disponebant pro nutu de episcopatibus et abbatiis.

Investitura dicebatur usus tradendi annulum et baculum pastorale electo ad beneficium, in signum possessionis ejusdem beneficii.

Origo investiturarum hæc fuit. Cum Principes Ecclesiis dissentient non solum prædia, domus, terras, sed etiam feuda, voluerunt hæc feuda iisdem conditionibus teneri ac feuda laicalia, quorum possessionem electi non habebant nisi præstito prius *hominio* et juramento fidelitatis. Tunc temporis mos erat ut transferretur feudum per signum quoddam indicativum juris, et hoc vocabatur *Investitura*. « Dès que les princes, ait auctor recens, eurent doté les évêchés et les abbayes en leur assignant des fiefs, ils réclamèrent le droit d'investir les prélats du temple de leurs évêchés ou de leurs abbayes, comme ils avaient eu auparavant la coutume d'investir les laïques. Les fiefs ecclésiastiques suivirent à cet égard la loi des fiefs séculiers, en sorte que les évêques et les abbés, comme les autres seigneurs, ne pouvaient entrer en possession de leurs fiefs qu'après avoir reçu l'investiture du prince. » (*Pouvoir du Pape au moyen âge*, p. 684.)

SS. Pontifices non denegarunt jus Principum circa investituras more sæcularium, sed condemnabant modum quo investitura fiebat, traditione baculi et annuli pastoralis, et simul abusum cui locum dabat illa traditio. Cum baculus et annulus sint insignia jurisdictionis spiritualis pastorum, timendum erat ne paulatim ea opinio in populorum animis induceretur jurisdictionem spiritualem dari a Principe. Aliunde sub prætextu investiturae opprimebatur libertas electionum. Mortuo titulari, illius baculum pastorale illico deferebatur ad Principem, nec

ulli electo licitum erat sedis episcopalnis possessionem capere, nec in Episcopum consecrari, nisi prius baculum a Principe receperisset. Hinc plures evenit possessionem dignitatum ecclesiasticarum pacto simoniaco foedari, atque indignos promoveri, qui non electione libera sed favore Principum assumebantur.

Post multas diuturnasque tempestates quibus graviter exagitate sunt Ecclesiae, concilium Lateranense I, initio saeculi XII habitum, pacem composuit inter Sanctam Sedem et imperium Germanicum his conditionibus : 1º Imperator dimisit investitures per annulum et baculum, ac simul promisit se plenam relictum libertatem electoribus in nominatione prælatorum; 2º Sancta Sedes vicissim concessit ut Imperator, per se vel per legatos, praesens adesset electionibus intra suæ ditionis fines celebrandis; et ut electus acciperet ab Imperatore per sceptrum regalia, id est possessionem temporalem beneficii. Conventio signata est per modum concordatus ab utraque parte¹.

Inde concludas querelas de Investituris agitatas fuisse pro re omnium gravissima; agebatur quippe de libertate Ecclesiistarum.

§ 3. De adeptione jurisdictionis delegatae.

Delegatio quid sit supra diximus (nº 279). Dupli modo fit : *ajure* vel *ab homine*. Dicitur *a jure* quando jurisdictione aliqui delegatur vi legis canonicae, statuti localis, vel consuetudinis legitime præscriptæ. Dicitur *ab homine*, quando superior aliqui commitit jus agendi sive in casu particulari, sive in una specie causarum, sive tandem modo universalis, ut mox dicetur. Delegatio proinde est actus voluntatis positivæ et liberæ; non sufficit simplex tolerantia, qualis est in homine qui non vult

¹ Labbe, *Collect. conc.*, tom. X, col. 901

quidem jus conferre, sed facile non potest reclamare; nec consensus mere præsumptus, qui non differret ab inclinatione seu dispositione superioris ad concedendam delegationem si ab ipso esset postulata; nec demum ratiabitio sperata de futuro. Cum ex hypothesi, omne jus agendi procedat a voluntate delegantis, necesse omnino est ut ab illius consensu procedat, alioquin actus erit irritus, ob defectum potestatis in agente. Insuper delegatio debet manifestari signo sensibili, et a delegato acceptari; iusta enim communem sensum canonistarum, delegatio ab homine se habet per modum donationis et contractus, qui supponit mutuum consensum. Qui vices alterius agit, debet eo magis certiorari de illius voluntate, quod graviora consecatoria induceret defectus delegationis præsumpta, v. g., nullitas absolutionis sacramentalis, nullitas matrimonii, etc.

Exponendum venit quis delegare possit, quodnam sit objectum delegationis, et quibus jurisdictione demandari possit per delegationem. Harum quæstionum solutio educitur ab ipsam natura jurisdictionis delegatae, et a principiis generalibus juris.

296*. — 1º *Quis delegare valeat?*

Præter superiorem qui ordinaria jurisdictione pollet, potest subdelegare :

1º Delegatus a S. Pontifice, nisi causa sit ipsi personaliter commissa.

Ita communiter canonistæ quod probant 1º ex pluribus textibus juris qui supponunt, sine ulla restrictione, delegatis a Sancta Sede inesse facultatem subdelegandi. Citare satis erit cap. *Quoniam*, 43, DE OFFICIO JUDICIS DELEGATI, lib. I, ubi dicitur : « Quoniam Apostolica Sedes intendit providere negotiis, et non personis quibus eadem committuntur, si judex tertius, licet ex officio nostro, vel de assensu partium pro communi utilitate a nobis datus eisdem, alii delegaverit vices suas, cum delegato a Principe id concedatur a jure, delegatio valebit ipsius. » 2º Ex eodem textu deducitur

ratio dispositionis generalis juris, nimirum quod Sedes Apostolica dum negotia alicui committit, negotiorum promptæ executioni, magis quam personis quibus mandantur, providet; quapropter, ne ob varia delegatorum impedimenta cause diutius protrahantur, permittit suis delegatis ut alias personas discretas ipsi subdelegent... Hoc aliunde convenit dignitati delegati a Principe, qui aequiparatur judici ordinario.

Olim disputatum fuit an idem dici debeat de delegato a sacris Congregationibus. Ferraris testatur, re coram S. Congregatione Concilii discussa, responsum fuisse affirmative (*vº Delegatus, versus finem*).

2º Delegatus ab inferiore judice, puta ab Episcopo, subdelegare potest in duplii casu: 1º si sit delegatus ad universitatem causarum; 2º si expressam habuerit ad hoc facultatem ab Ordinario.

Et quidem si delegatus sit ad universitatem causarum, si nempe vel omnes generatim causæ, vel unum genus causarum, v. g. matrimonialium, ipsi committantur, subdelegare poterit ad casus particulares. Id non exprimitur in jure, sed fundatur sensu communi, constanti universalique consuetudine¹.

Si delegatus sit ad causam particularem, non potest generatim subdelegare, ut dicitur in cap. *Cum causam*, 62, de APPELLATIONIBUS, lib. II: « Nonnisi delegatus a Principe, causam alii valet delegare. » Si tamen superior ordinarius voluerit, potest ipsi dare hanc facultatem, dummodo suam intentionem exprimat. Nec timendum est quod exinde subdelegatio in infinitum protrahatur, quia Ordinarius non dabit delegatis suis jus infinitum iterum subdelegandi... Cæterum, ut præcidantur difficultates, canonistæ animadvertisunt oppor-

¹ Wiestner, n° 20; Reiffenstuel, 58-62; Schmalzgrueber, 11, in titulum DE OFF. JUD. DELEGATI. *Thesaurus resol.* S. Cong., tom. xcix, p. 162.

tunum fore, casu occurrente, ut subdelegatus non suo, nec proxime delegantis nomine, procedat, sed nomine judicis ordinarii qui censemur dedisse suo delegato curam designandi personam quæ suum officium impletat. (Wiestner, n° 24.) Hinc fit ut appelletur a subdelegato ad judicem ordinarium immediatum.

297*. — IIº *Quinam delegari possint?*

Omnis generatim delegari possunt, qui nec natura nec lege impediuntur. Natura impediuntur solum qui privantur usu rationis; quod nulla explicazione indiget. Lex excludit laicos, censuris innodatos, et irregulares, si delegatio includat exercitium ordinis sacri.

De laicis diximus supra (nº 289). Canones qui vetant ne illis causæ aut negotia mere ecclesiastica demandentur, de omni jurisdictione delegata, non secus ac ordinaria, intelligi debent; unde nisi S. Pontifex a regula generali recedere permiserit, Episcopi aliive prælati inferiores abstinere tenentur a laicorum ministerio, pro exercitio cuiusvis jurisdictionis.

Quoad censuris innodatos, haec animadvertisit Suarez de excommunicatis: Excommunicatus fit extra communionem ecclesiasticam; effectus siquidem hujus censuræ est aliquem separare a gremio Ecclesiae: assumptio autem ad quamlibet dignitatem, seu ad exercitium jurisdictionis, est communicatio ecclesiastica, ergo excommunicatus est illius incapax... Prætere此 prohibito exercitio alicujus actus, prohibetur consequenter id per quod pervenitur ad eumdem actum; unde Ecclesia quæ interdixit excommunicatis omne exercitium jurisdictionis, obstat quin illis conferatur jurisdictione delegata. (Argument. ex cap. *Postulasti*, 7, *Si celebrat*, 10, de CLERICO EXCOM., lib. V.) Quamvis in his textibus agatur de jurisdictione ordinaria, Pontifex resolvit casus propositos vi principii ad delegatam applicabilis. (Suarez, *de Censuris*, disp. xxvi, sect. II, n° 2.) Idem dicendum videtur de interdicto et de suspenso, quos Ecclesia vult etiam removere ab exercitio jurisdictionis; sed satius ju-

dicamus remittere solutionem quæstionis ad sectionem *de Censuris*.

Manifestum est irregulares delegari non posse ad ministerium quod per se includit exercitum ordinis sacri; extra vero hunc casum, nullum canonem novimus quo interdicatur illis committere aliquam delegationem: aliunde, irregularitas per se, attenta natura rerum, non repugnat exercitio jurisdictionis, ut dicetur in IV^a parte; ergo valet delegatio facta irreguläribus.

Præter dotes jure communi requisitas, ut quis delegatus sit a S. Pontifice debet constitui in dignitate.

298. Extranei neutiquam tenentur acceptare delegationem, siquidem non subduntur imperio delegantis; si tamen illam acceptaverint, tenentur munere sibi commisso fungi usque ad finem negotii, quia sponte se subjecerunt, quoad hanc partem, jurisdictioni Episcopi.

299*. — III° *Quid delegari possit?*

I. Certum est superiorem ordinarium non posse totam suam auctoritatem alteri committere; hoc esset alium similem sui ordinarium facere, quod nulli datur: quando igitur superior declarat se cuncta sua jura alicui demandare, hæc intelligenda sunt cum restrictione, habita ratione circumstantiarum. Potest autem generatim delegare omnes causas et negotia quæ ad suam jurisdictionem pertinent, modo non obstet jus divinum vel humanum.

Hinc S. Pontifex delegare potest quaslibet causas, nec alia limitatione restringitur quam jure divino.

Hinc Episcopus delegare potest omnem functionem sui officii, tum ordinis, tum jurisdictionis, modo non obstet jus humanum. Non posset delegare sacerdotem ad conferendum sacramentum confirmationis, nec ad conficiendum sanctum oleum, ad consecrandum ecclesiam, etc., quia hujusmodi delegationes jure canonico reservantur S. Pontifici.

Hinc delegatus sive a Papa, sive ab Episcopo, potest

subdelegare causas sibi commissas, sensu quem supra dicebamus, nisi causa sit ei commissa personaliter ob propriam industriam vel dignitatem, aut nisi agatur de nudo ministerio.

II. Cap. *Quoniam* supra citatum facultatem subdelegandi restringit in duplii casu:

1° Si quis delegatus sit ob personalem industriam. Quando nam superior elegerit delegatum ob illius fidem et industriam personalem, discernitur ex verbis mandati, ex causarum gravitate, et recepta consuetudine. Verba hæc *tux discretioni commitimus*, si sola sint, non videntur indicare ablatam facultatem subdelegandi; siquidem in plerisque rescriptis, etiam ad personas ignotas directis, reperiuntur: sunt commonitoria, potius quam limitatoria juris delegati.

2° Si delegato committatur nudum ministerium, ut fertur in capite *Quoniam*: « Cæterum nulli cui commissum fuerit prædicare crucem, excommunicare vel absolvere aliquos, dispensare cum irregularibus vel injungere poenitentias, liceat hæc aliis demandare, quia non sibi jurisdictione, sed certum ministerium potius committitur in hac parte. »

Ut plenus intelligatur hæc restrictio, observandum est duo generatim requiri in causis ecclesiasticis: 1° *informationem* unde cognoscatur an res agenda sit, an non: quæ quidem informatio fit vel extrajudicialiter vel judicialiter, prout id exigit natura rei; 2° *executionem*, seu actum quo gratia vel pena, etc., applicatur ad subjectum. Informatio autem pertinet ad jurisdictionem sive voluntariam, sive contentiosam, et executio censetur in jure *nudum ministerium*. Exinde intelligitur cur in pluribus causis delegatus possit alteri committere jurisdictionem, non vero nudum ministerium. In exercitio enim jurisdictionis procedendum est secundum leges publicas, ideoque ordinarie parvi refert quisnam judex constituatur, dummodo legum peritus sit, ac moribus integer. At in nudo

ministerio, seu executione, magis requiritur prudentia et præsertim auctoritas personæ; ideoque princeps sæpius censendus est eam specialiter elegisse, et nolle ut alter ei quem elegit substituatur.

Hinc confessarii qui habent a S. Pontifice facultates generales absolvendi a censuris, dispensandi a votis vel ea commutandi, nequeunt eas alteri delegare, etiam ad casum particularem... Officialis dioecesanus cui commissa est a S. Sede fulminatio alicujus dispensationis matrimonialis, non potest eam exequi per alium... Episcopi non possunt subdelegare facultates et negotia quæ pro casu particulari fuerint ipsis commissa a Sancta Sede, sive propter personalem dotem, sive ut certum ministerium. Si vero privilegia, vel facultates, ipsis dentur indulto apostolico in perpetuum, hæc subdelegari possunt, quia talis concessio facta in perpetuum transit aliquatenus in potestatem seu jurisdictionem ordinariam; ea autem quæ jure ordinario alicui competunt, possunt generaliter delegari. In his non præsumitur electa industria personæ, quandoquidem potestas ad successores, id est ad ignotas personas, transit... Excipe tamen si ex privilegii concessione appareat delegationem specialiter factam fuisse personæ prælatorum, adeo ut mens superioris sit eos per seipso negotium agere debere, vel nonnisi speciali subdelegatione alteri discreto viro committere⁴.

500*. — IV^a Quæ sint delegationes a jure?

Plures sunt delegationes a jure, quarum nonnullas tantum referemus exempli causa, ut principia quæ in delegatione sequi oporteat, referamus:

1º Omnibus presbyteris tribuitur a jure facultas audiendi confessiones moribundorum et eos absolvendi; hæc delegatio fit pro casu necessitatis, deficiente nimirum sacerdote approbato.

2º Omnibus Episcopis datur facultas, sive constitutionibus

⁴ Schmalzgrueber, n° 25. — Sanchez, lib. II, disput. xl, n° 14.

pontificiis, sive decretis conc. Tridentini, multa peragendi tanquam delegatis Sanctæ Sedis. Aliquando statuitur simpli-citer illos, casu occurrente, acturos tanquam delegatos; ali-quando autem conceditur, ut agere valeant *etiam tanquam* delegati, quæ duo non sunt confundenda. In priori casu non aliter procedere potest Episcopus quam vi delegationis; dum in secundo, habet, pro arbitrio, facultatem agendi proprio nomine, vel nomine S. Pontificis.

Illæ clausula locum dederunt controversiæ non solum in Galliis sed et apud extraneos, ut videre est in tractatu quem Barbosa edidit *de Officio Episcopi*, part. III, allegat. xcii, n° 2. Multi existimaverunt has facultates in perpetuum datas Episcopis dicendas esse ordinarias, potius quam delegatas; eo magis, juxta illos, quod pro objecto habeant materias quæ primitus erant sub jurisdictione episcopali et ad illam naturaliter pertinent. His theologis non assentimur; siquidem concilium facultates de quibus agitur, Episcopis committit, non nude ac simpliciter, sed tanquam delegatis a Sancta Sede. Sub aliquo quidem respectu, quoad jus nimirum subdelegandi, jurisdictione data in perpetuum potest æquiparari ordinariæ, ut modo dicebamus; sed proprie loquendo, non est talis; procedit enim a commissione et alterius nomine exercetur.

Errant proinde qui dicunt decreta memorata esse mere *excitativa*, non *attributiva* juris. Dato etiam quod jura, quæ in disceptationem veniunt, fuerint olim propria Episcoporum, ea nihilominus amiserunt interveniente reservatione; ergo si eadem jura Sancta Sedes iterum committat nuda delegatione, Episcopi ea non habent alio titulo.

Ex illo principio concludetur in IV^a parte, ubi *de Judiciis*, non dari appellationem ab Episcopo ad Metropolitanum, pro sententiis quas tulit tanquam delegatus Sanctæ Sedis.

501*. — Notandum superest, quoad usum jurisdictionis delegatæ, delegatum eo modo mandatum exequi debere quo sufficienter indicetur rem peragi auctoritate superioris; quod etiam

ad validitatem actus requiritur, quando superior illud verbis absolutis tanquam conditionem indulti requirit.

Jura permiscentur, atque inducitur confusio in societate, si judices inferiores videantur agere suo nomine jureque proprio, dum vices supplent superioris, delegatione ab eo accepta. Insuper non sufficienter constabit de validitate actus, si forte causa fuerit deinceps adducta ad forum externum. Hæc cavere sedulo debent præsertim vicarii generales Episcoporum in iis quæ requirunt mandatum speciale ab Episcopo, et commissarii Apostolici. SS. Pontifices consueverunt præscribere in nonnullis causis majoris momenti, ut exprimatur in ipso actu concessionis gratiam dari ex auctoritate S. Sedis. In indulto, v. g., facultatum pro dispensationibus matrimonialibus quas ad quinquennium Episcopi obtinent, clausula inseritur : « In huic jusmodi dispensationibus declaretur expresse illas concedi tanquam a Sedis Apostolica delegato, ad quem effectum etiam tenor hujusmodi facultatum inseratur, cum expressione temporis ad quod fuerint concessæ. »

CONSECTORIUM III. — DE RESTRICTIONIBUS ET AMISSIONE
POTESTATIS JURISDICTIONALIS.

Aliud consectarium constitutionis divinae Ecclesiæ est jurisdictionem quamlibet, ordinariam vel delegatam, exerceri non posse nisi intra limites præfixos ab auctoritate publica : quod ut melius exponatur, pauca dicenda supersunt de restrictionibus et amissione potestatis jurisdictionalis.

§ 1. De restrictione jurisdictionis.

302*. — I^o Quotupli modo restringi possit jurisdiction? De jurisdictione delegata nulla est difficultas; cuique enim

obvium est delegatum nihil valide operari quando agit extra limites sui mandati.

Jurisdictio ordinaria multiplici modo potest restringi, scilicet : per reservationem, per exemptionem, et per relationem ad superiorem. 1° Per *reservationem*, quando jurisdictioni ordinariae subducitur aliqua materia; v. g., si superior sibi exclusive attribuat facultatem absolvendi a tali peccato, vel dispensandi super tali voto, aliudve hujus generis. 2° Per *exemptionem* certæ personæ, vel loci, ut immediate a prælato superiori pendeat, ut factum dicemus in decursu, ubi de regularibus agendum erit. 3° Per *relationem* ad superiorem, et per canoniam appellationem, qua etiam ligatur et quodammodo suspenditur jurisdictionis immediati, usquedum sublatum sit impedimentum.

Non est in præsenti locus exponendi regulas canonicas circa reservationem, exemptionem, appellationem quæ suo loco opportunius tractabuntur. Annotare sufficiat principium vi cuius restrictiones seu suspensiones jurisdictionis fiunt, inhærente formæ constitutivæ Ecclesiæ. Admisso semel esse in societate potestatem distributam per gradus, et jurisdictiones inferiores a superioribus dependere, sequitur primum hierarcham posse, intuitu boni publici, causas seu reales seu personales quasdam sibi reservare, illas subducendo jurisdictioni prælatorum inferiorum; et vicissim istos prælatos posse, pari jure, nonnulla etiam sibi reservare, restringendo facultates sibi subditorum, qui humiliorem jurisdictionem obtinent.

Idem dicendum de relationibus causarum, et de exemptionibus.

303. — Provida SS. Pontificum sapientia invigilat ne nimium extendantur hujusmodi exemptions, et ne jurisdictioni ordinaria cohibeatur restrictionibus quæ non vergerent in majus bonum Ecclesiarum. Quoties ad suam supremam Sedem querimoniæ pervenerunt ex parte Episcoporum, omnia componi volnere in sensu jurisdictioni Episcopali favorabiliori; modo